I, 8, 1936 5 LEI

„Cine renunţă la mormânt, renunţă la înviere. Pentrucă, condiţia învierii stă în acceptarea prealabilă, nesovăitoare, senină, a durerilor şi apăsării mormântului".

ICONAR

Invierea „legii româneşti"

de LIVIU STAN

Sub semnul zilelor „grele" sub care ne-am născut şi sub care ne depănăm firul vremelnicei noastre treceri pe pământ, cu fiecare primăvară, cu fiecare re'nviere a firii, re'nvien'n noi credinţe şi nădejdi. Cu atât mai tari şi mai arzătoare, cu cât mai greu ne-au fost încercate până acum, de vremi şi de oameni. Cuvântul înviere poartă atâtea înţelesuri, pentru fiecare din noi! In prag de primăvară, nutrind în reculegere de taină creştinească, nădejdea în bucuriile Invierii şi năzuind cu firea la viaţă, ne-am întrebat de atâtea ori: oare unde zace pricina ne'nvrednicirii noastre de-o Inviere mai senină, mai luminată? Ne-am întrebat dece la bucuria creştinească a Invierii Domnului, la bucuria cea mai mare care este bucuria mântuirii, de ce la această bucurie nu putem adăuga şi bucuria isbăvirii de necazurile, de relele cari ne minează? De ce nu putem prăznui de-odată şi 'nvierea noastră la o viaţă nouă, la o viaţă mai creştinească? Oare este neamul acesta atât de păcătos, încât din căile Sodomei, pe cari a pornit, să nu se mai poată întoarce? Oare este atât de nemernic încât să nu mai nădăjduiască la nici o îndurare? Poate! Dar cel puţin noi, gloatele de păcătoşi anonimi, nu ne-am pierdut nădejdea şi rugile noastre cu tremur fierbinte de ţărână sărutată de duh, n'au încetat niciodată să înalţe, către ceruri, mireasmă de suflet setos de viaţă nouă, de-o 'nviere la viaţa evangheliei. Gloatele acestea cari au cerut întotdeauna un „mâne" mai bun, il cer şi astăzi cu aceiaş stăruinţă, cu aceiaş nestrămutată nădejde, hrănită de aceiaş încercată credinţă din bătrâni, care pururea a fost românească şi creştină-ortodoxă. Niciodată poporul n'a lucrat împotriva acestei credinţe şi nu poate prin urmare să fie el blestematul vinovat şi pricinuitor al mireniei în care a ajuns. Prin toate marile năpaste, prin toate furtunile, am fost călăuziţi şi scoşi la liman de mântuire, prin această curată credinţă care nu mai este azi în cinstea cuvenită la cei mai mari. Desconsiderarea ei din partea acestora, slăbirea şi încătuşarea ei voită, îşi produce roadele cari ne-întristează acum, dar deştepţii veacului nu mai văd şi nu mai înţeleg aceasta, ci cu îngâmfare neroadă, caută pricini, acolo unde nu sunt şi remedii, acolo

Pentru ca — precum se stinge fumul — să se stingă duşmanii noştri, şi — precum se spulberă praful de puterea vântului — aşa să piară taberile barbarilor în faţa oştilor noastre creştineşti, Domnului să ne rugăm.
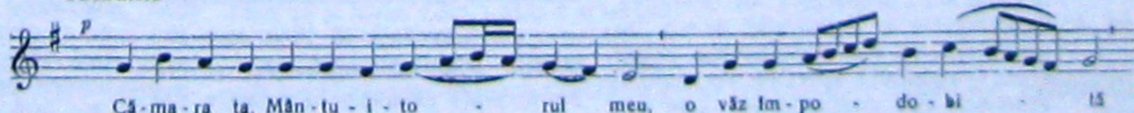
Petru ca să trimită urgie, mânie, supărare şi îngeri răi asupra tuturor păgânilor, ce se scoală asupra noastră, ca să-i piarză pre dânşii şi să curăţească pământul poporului Său, pentru mărirea numelui Său, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fie calea duşmanilor celor ce vin asupra noastră întunerec şi alunecare, şi îngerul Domnului să-i gonească pre dânşii în mânile ostaşilor iubitori de Hristos, Domnului să ne rugăm.

unde nu le pot găsi. După învierea noastră trupească de-acum două decenii aproape, după 'ncopcierea tuturor răsleţelor mădulare româneşti într'un trup, toate forţele potrivnice nouă s'au coalizat să frângă axa puternică pe care se ridicase românismul şi au lovit în plin în cele două componente ale ei, în ortodoxism şi'n naţionalism. Axa, — coloana vertebrală a zidirii noastre etnice, născută şi călită prin sudarea acestor două elemente, primind lovituri după lovituri, se clatină şi'n mâinile neprietenilor rămâne un corp inert, o coloană de lut uşor de năruit la cea mai uşoară zguduire. Dacă am ajuns aci însemnează că'nvierea noastră de-acum două decenii aproape, a fost numai o înviere după trup, — sufletul întârziase, rămăsese departe de praznic. Ameninţat cu prăbuşirea, sau cu desmembrarea, Statul Român n'a luat şi'ntârzie să ia măsurile oportune pentru a împiedeca acest proces. Oamenii cari ne strigă mereu în urechi că pe umerii lor apasă răspunderi istorice de cutare sau de cutare talie gigantică, prin niciun act nu-şi manifestă conştiinţa acestei răspunderi. Judecând după aceştia, s'ar părea că însuş neamul şi-a pierdut chiar instinctul de conservare. Dar acest instinct n'a întârziat să se facă simţit reacţionând pe posturile atacate ale vieţii şi să-şi concretizeze această reacţiune, într'o acerbă luptă naţionalistă şi creştină ortodoxă, călăuzită acum, de-un cap sănătos şi de-o mână forte, spre adevăratele ei obiective. Nici nu se putea să ia o altă înfăţişare această reacţiune, nu putea avea alt caracter, nu putea porni pe alte fronturi, atâta vreme cât tocmai principalele-i poziţii vitale îi erau asediate şi primejduite. Este un fenomen ciudat, pentru unii, acela, de-a nu se putea despărţi în manifestarea lor, la noi ortodoxia de românism şi vici-versa. Aceste componente ale sufletului nostru, s'au născut şi-au crescut ca doi gemeni, se confundă şi trăesc viaţa unui paralelism potrivnic legilor geometrice. Fenomenul acestui paralelism în viaţa noastră este rectiliniu, dăinuieşte din străfunduri de istorii până azi şi este chiar reprezentativ pentru latinitate, care-l smulge din vremuri de mit roman şi-l transmite în formă diferită veacurilor în şir, dela gemenii Romul şi Remus. Fără să fie unul şi acelaş lucru, fără o indentitate reală între ortodoxie şi românism, nu putem totuş vorbi la noi de-un altfel de românism decât de cel ortodox, pentrucă ambele s'au manifestat şi se manifestă încă unitar. Prin această identitate în manifestare se explică şi indentificarea lor în conştiinţa comună şi'n consecinţă şi identificarea intereselor şi-a tezaurului Bisericii Ortodoxe cu cel al na-

Andante

Luminândă ce se cântă în Săptămâna Patimilor

ţiunii române — aduse toate la expresie, prin formula sintetică: „lege românească" —. Tăria acestei identificări şi realitatea acestei formule o probează faptele. Dela marii noştri voevozi şi domni, din vremi apuse, până la plugarul care a căzut în ultimul răsboiu muşcând ţărâna şi strângând la piept o cruce, toţi au avut conştiinţe că luptă pentru „legea românească". Deci toate încercările de a disocia aceste elemente şi de a le pune pe fiecare în independenţă, de-a strica raportul lor natural de corelaţie în care au trăit până acum, lovesc deopotrivă şi slăbesc atât ceiace vrea să reprezinte Statul român independent de Biserica Ortodoxă, cât şi ceiace vrea să fie Biserica Ortodoxă despărţită de Statul Român. Raportul de inferioritate în care a fost pusă Biserica Ortodoxă după răsboiu faţă de Stat şi chiar faţă de celelalte culte — prin fapte dacă nu prin legi — a dus consecvent la slăbirea statului, la slăbirea românismului. Statul acesta, care de fapt este fără confesiune, aşa cum se prezintă astăzi nu-şi poate menţie existenţa, pentrucă idealul său a încetat de-a mai fi idealul cetăţenilor. El nu-şi mai poate îndeplini rostul şi idealul, pentru simplul motiv că şi-a pierdut idealul firesc. Acest ideal îl deţine, azi, peste imbecilitatea omenească şi, cu sau fără voia guvernanţilor, numai Biserica ortodoxă. Adevăratul reprezentant al intereselor permanente ale românismului, este această Biserică, împotriva căreia din gelozie, s'a lovit mişeleşte, neţinându-se seamă că orice atac împotriva ortodoxiei este în acelaş timp şi o tentativă de sinucidere a statului însuş. Statul laic, fără Dumnezeu, a ieşit din marginile românismului şi-a luat o razna pe un câmp întins, la marginile căruia îl aşteaptă, inevitabil, prăpastia. A pornit ca un mânz în buiestru, lovind cu copitele pe cei ce l-au crescut şi l-au scos la câmp. Guvernanţii noştri înşelaţi de miragii străine, s'au deslipit de ortodoxie pierzându-şi astfel înţelegerea pentru ea şi aiurând acum în cor cu duşmanii ei, o consideră demodată — ca şi când credinţa ar fi un obiect de modă — şi-o acuză de sterilitate, zicând că ortodoxia nu este creatoare de valori culturale, artistice etc. Fireşte, numai o ignorare completă a realităţii poate duce la asemenea consideraţii, pe cât de sentenţioase, pe atât de superficiale. Dezastrul scontat de neprieteni, prin accentuarea ostilităţii Statului faţă de Biserică, încă nu s'a produs. Cu aducerea lor în conflict declarat şi cu despărţirea lor definitivă, dacă acestea ar fi posibile, ne-am înmormânta şi noi definitiv ca popor şi ar fi zădarnică speranţa vreunei noi re'nvieri. Dar conflictul nu este declarat şi despărţirea care este, nu e produs între românism şi ortodoxie, ci numai între nişte vremelnici deţinători ai puterii civile şi ortodoxie. Aceşti aventurieri ai democraţiei demagogice, sunt însă destul de periculoşi, căci tind să impună întregului aparat de stat aceiaş atitudine pe care o au ei. De aici toate complicaţiile, demoralizarea şi ruina care ne pândeşte cu asemenea stări. Dar mult poate rugăciunea dreptului şi mult a putut rugăciunea bunului şi dreptului popor românesc! In cea mai haotică stare de desorientare, pe care a cunoscut-o şi-a încercat-o vreodată poporul acesta, i se ridică lui „corn de mântuire" căci iată în rugăciuni şi'n imnuri verzi de speranţă s'arată zorile învierii care va să vie. Din mii de piepturi tinere răsună, prin glasuri de arhangheli se vesteşte apropierea zilei celei mari. Era însă necesar ca mai întâiu, statul laic şi toate rătăcirile lui să-şi dovedească neputinţa şi să se uzeze până la moarte, pentru ca după înmormântarea rătăcirilor vechi, să'nvie credinţele noi, răsărite din vechile adevăruri de totdeauna. Aceste credinţe noi, învestmântate'n imnuri cucernice şi'n cântece sguduitoare, fac ocolul ţării româneşti, anunţă ziua învierii legii româneşti, anunţă ziua'n care vom prăznui Invierea Domnului cu inimi mai pline de bucurie, cu frunţi mai senine, când peste bucuria curată a Invierii, nu va mai străni pânza cernită a grijilor şi a durerilor. Abia atunci bucuria noastră va fi deplină. Abia atunci prinosul nostru va fi deplin, abia atunci după datina legii noastre, vom ridica măreaţa biserică Domnului, însemnând cu ea în timp „Marea Inviere" a sufletului românesc, marea victorie şi marea bucurie. Din această bucurie, vom dura „Biserica Unirii", catedrală sufletului românesc unitar, şi-om avea lăcaş de închinare, în care'n cântece de heruvimi slujitorii Bisericii Ortodoxe şi poporul vor lăuda pe Domnul şi vor înălţa până la ceruri glasuri îngereşti de mulţumire şi de bucurie că vlădicii, voevozii şi poporul, s'au înfrăţit din nou în „legea românească" sub cupola catedralei ortodoxe, sub care va bate inima întregii ţări româneşti. Invierea Domnului văzând, să ne bucurăm. Invierii Lui să ne'nchinăm, sfânta Inviere Lui să o lăudăm şi să o mărim, căci numai întru Invierea Lui putem nădăjdui învierea pe care-o aşteptăm aci pe pământ şi învierea cea de-apoi în vecii vecilor.

LIVIU STAN

.... să credeţi, că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, şi crezând, viaţa să aveţi în numele Lui.

(Evanghelia după Ioan)

In noaptea Paştelor

Mulţi ani dearândul, în nopţile reci ce purced Invierea, urca smerită drumul de grele jertfe al spumosului Trotuş. Răsbătea tăcută şi solitară spre povârnitele culmi ale Coşnei şi Cireşoaiei, pogora apoi resemnată spre Sticlărie, căutând stăruitor şi pretutindeni uitatele morminte ale vitejilor răsboiului nostru de uriaşe ispăşiri. Infirmiera tuturor exantematicilor; hrănitoarea şi salvatoarea legiunilor de flămânzi ai Moldovei răvăşite de hoarde ruseşti în răsvrătire: alinătoarea neobosită a sfârtecaţilor de obuze; — Regina Maria — purta in fiecare an, printre cruci părăsite, o credincioasă torţă de lumină caldă şi de regească recunoştinţă. Şi, „lumină din lumină", — se aprindeau slabele Ei pâlpâiri de cucernică ceară, din Valea Siretului năvalnic, până departe în stâncile tutelare ale Oituzului răzbunător, — aşa precum se aprind, în primăverile vrăjite, scânteerile milioanelor de licurici din codrii basmelor ancestrale. Pentru toate văduvitele soţii şi pentru toate cernitele surori, era prezentă o singură femee. Aceeaşi care împlinise în bejenie şi în înfrângerea noastră a tuturora, dârzenia neînvinsă a mamei lui Stefan cel Mare. Exponentă a unui neam scăpat din volbura nimicirii, era în acele clipe rarisime, din nopţile Invierii, unica mărturie că totuşi un neam întreg nu absenta complet dela cea mai elementară îndatorire de cinstire şi pomenire a milioanelor de mucenici. Şi ani dearândul s'a reînoit sfioasa pildă regească. Dar tot atâţia ani, au lipsit înţelegerea şi asociarea neprihăniţilor beneficiari ai neegalatului nostru moment de prăbuşire. Un neam care uită stropşirea copitelor asiatice şi hărtănirea iataganelor semilunei, e capabil de toate uitările şi de toate ingratitudinile. Din care pricină în noaptea acestor Paşti, nu vor mai roti milioanele de licurici regeşti, în jurul cimitirelor definitiv pustii. Vor plânge singure apele Trotuşului care nu uită. Căci doar o Regină nu poate fi Vestala unui templu ocolit de credincioşi şi părăsit de închinători. Pilda divină a fost, dar suflete deschise n'au fost, care să-i înţeleagă chemarea şi să-i perpetuieze cultul. Totuşi, nu fiţi mâhniţi şi nu vă lăsaţi deprimaţi: veţi avea în schimb, în anul acesta chiar, pe timp potrivit de vară, când se împlinesc două decenii, de uitare... veţi avea ospeţe şi bacanele. Vor fi saturnale pentru glorioşii... supravieţuitori ai mucenicilor jertfiţi pentru totdeauna. Căci dacă nu s'ar cinsti cei vii şi pântecoşi, uitându-se cei spiritualizaţi prrn jertfă, cine ar duce mai departe pe acest pământ arid, sămânţa cea rară a... patriotismului latrant?

SEVER AL. SLATINESCU

Numele de peste tăria săbiilor

„Iată, Eu trimit îngerul Meu înaintea feţei Tale, care va găti calea Ta înainte...“ ...şi s'a arătat Ioan în pustie, botezând şi propovedulnd botezul pocăinţei spre iertarea păcatelor. Şi ieşiau la dânsul oameni din toată ţara Iudeei şi ierusalimlenii, şi se botezau toţi de el în râul Iordanului, mărturisindu-şi păcatele... Ioan însă era îmbrăcat cu haină de păr de cămilă şi avea cingătoare de curea peste mijlocul său; şi mânca ucride şi miere sălbatică; şi propovedula şi zicea: „Vine după mine Cel mai Tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic să mă plec să-I desleg cureaua încălţămintelor... Eu v'am botezat cu apă, iar Acela vă va boteza cu Duh Sfânt.“ Şi, iată, în zilele acelea, a venit IISUS din Nazaretul Galileei...

El venea în numele spiritului, unul peste toate puterile cerului şi ale pământului. Il vesteau faptele lui Ioan şi semnele proorocilor Îl aşezau pentru vremile acelea de turburare şi desmăţ, vremile unei Iudee terorizate de stăpânia fariseilor şi-a saducheilor mai mult decât de cea absenteistă a procuratorului, care îşi temea jâlţul domnesc şi purpura măreţiei cezariene. Incă dela căderea întru păcat a întâilor oameni, Îl anunţase Dumnezeu. Şi El a venit. Dar nu în palat crăiesc şi zeci de roabe nu I-au veghiat somnul copilăriei, — ci în staul, sub ochii luminaţi ai unei Marii alese de Spirit. Omul, cum Îl vedeau înconjurimile cuvântătoare — căci Om Il vedeam — a chiemat înţelepciunea cărturarilor la Sine, însă cărturarii nu s'au arătat, că se aţineau în straşnice controverse pe litera legilor. Omul nu s'a nedumerit. Cunoştea El nătângia învăţaţilor şi dacă i-a chemat, a fost ca să-şi împlinească intreaga bunătate. Şi Omul a luat-o prin sate, departe de zidurile moarte ale cetăţilor întinate de spurcăciunea mândriilor deşarte, şi-a'nceput să cuvânte pe'nţelesul celor slabi cu'nţelegerea, — dar iată că aceştia L-au înţeles. Din sat în sat, svonul despre Om cutreera sufletele. In cetăţi, cărturarii mai râdeau. Aşa a fost întotdeauna şi Omul nu s'a mirat. Pentrucă *ştia*. El, Omul, nici nu mai trebuia *să creadă*. El *ştia*, ceeace e mai mult decât a crede. Aceasta, totuşi, nu'nseamnă că şi ascultătorii lui ştiau. Ei credeau. Căci e datoria ascultătorilor să creadă şi a alesului să ştie. Şi, deodată — par'că — s'au aprins de credinţă câmpiile ţării Iordanului. Domnii cei mari s'au zăpăcit. *Cruntă prigoană au poruncit. Neamurile îşi prigoneau neamurile. Să-şi ucidă copiii, cari aveau vina credinţei, ar fi voit stăpânii. Au aruncat calomnii, domnii. Au trimis nevrednice iscoade. Nimeni nu mai avea drept să spună: IISUS. Atât de puternic ajunsese numele, că şi de el, nu numai de realitatea lui omenească, aveau teamă stăpânitorii.*

* * *

Uneori, înţelepciunea se judecă păcat — şi aşa este, căci înţelepciunea câştigă numai pentru stearpa plăcere a omului se socoteşte, pe drept, ca şi îmbuibarea cu ale trupului. Iar sfiala minţii răscumpără înmiit înţelepciunile goale şi, deaceea, IISUS a spus că sunt fericiţi cei săraci cu duhul. Ori-cât ar fi râs boierii ierusalimului,

Pyrogravură. *Rudolf Rybiczka*

IISUS a spus astfel. IISUS *ştia* şi turmele Sale *credeau*. Fariseii şi saducheii, stăpânii pe'nţelepciunea literelor, nu făceau decât vorbe, atât de nebună era înţelepciunea, cu care se făleau. Se pare că întotdeauna, a cam lipsit înţelegerea din minţile seci ale înţelepţilor lumii.

* * *

Poţi prigoni un om. Il poţi ucide chiar. Ii arunci în temniţe învăţăceii. Le'nsângerezi cu gârbaciul braţele şi cu spini fruntea. La urma-urmei, le frângi şi osul picioarelor şi le sdrobeşti pieptul. Dar ei nu vor înceta să creadă într'un nume, care nume înseamnă şi faptă. Căci IISUS e şi nume, şi faptă. Nimeni nu poate ucide un nume. Nici cu otravă, nici cu sabia, nici cu răstignire. Murind, IISUS n'a înviat? N'a înviat după nume şi după faptă? Deci: şi după mântuire? Vedeţi, IISUS s'a primit şi s'a dat prin Sinea dumnezeească spre mântuire — peste prigoana omenească, peste răstignire. Inţelegerea adevărată, nu a înţelepţilor, este că nici o prigoană nu poate distruge credinţa, când ea se reazemă pe ştiere. IISUS fiind ştiere, credinţa n'a pierit sub sabie, chiar când mai mari unei biserici moarte erau cei ce-o porneau din becisnicia firii lor diavoleşti. Incăodată: nu poţi ucide numele. Acesta e bine de ştiut pentru totdeauna.

* * *

A spus IISUS: *Căci se va scula popor peste popor şi împărăţie peste împărăţie şi vor fi: foamete şi ciume şi cutremure pe alocurea. Dar toate acestea sunt numai începutul durerilor. Atuuci vă vor da la chinuri şi vă vor ucide, şi veţi fi uriţi de toate popoarelor pentru numele Meu. Şi atuncea se vor sminti mulţi; şi unul pe altul se vor ucide şi se vor urî unul pe altul. Şi mulţi prooroci mincinoşi se vor scula şi vor amăgi pe mulţi. Şi din pricina înmulţirii fărădelegilor, în mulţi se va răci dragostea.* ***Dar cel ce va răbda până'n sfârşit, acela se va mântui.***

* * *

Şi să nu ne cutremurăm, întrebându-ne: cum de nu-au vrut să-I ucidă fariseii şi saducheii? Că ochi, să-I vadă faptele, au avut, — şi urechi, să-I asculte învăţătura, iarăşi au avut. Ce mândrie ticăloasă trebuie să fi fost în ei, în blastamata lor înţelepciune, ca să nu-L vadă şi să nu-L asculte? Un pumn de oameni a vrut să ucidă copilul neamului lor, — copil, care era şi DUMNEZEU. Căci atât de rău ajunsese tagma fariseilor şi-a saducheilor: să-şi omoare pruncii.

* * *

Aceasta pornire, de ucidere, atârnă greu în cumpănă. Este cumplită răutate să omori, adică să sfârşeşti trupul, dar cu cât mai cumplit să'ncerci a ucide duhul! Şi ucidere de duh era ceeace voiau, pe lângă a trupului, hoardele stăpâniilor pământene. A porni împotriva SPIRITULUI întru pricină, este a te cobori, *de oriunde ai fi*. Tot neamul sfârşeşte, când se ridică SPIRITULUI.

* * *

Dar — toate acestea se pot spune şi altfel.

* * *

Şi'n linişte să ne gândim că trebuie să *credem* în Cel ce *ştie*.

MIRCEA STREINUL

Muzica bisericei în revoluţia naţională

Şi activitatea noastră artistică trebuie să o punem sub semnul zilei de mâne, încadrând-o organic în revoluţia rumânească. Asta înseamnă, mai întâiu de toate, o pătrundere a faptului artistic până la elementar, în vederea unei noui aşezări, a unui nou echilibru între forţă şi întruchipare. Iar faţa vremii noui depinde de puterea creatoare a actului de revoluţie spirituală. Există două cazuri când revoluţia spirituală este îndreptăţită: a) când linia de desvoltare a unei tradiţii culturale istorice a ajuns în criză, cum se întâmplă, de pildă, cu muzica germană în neoromantism, în frământarea armoniei din Tristan şi Isolda; b) când actul revoluţionar creator se reazemă pe prea plinul unei culturi folclorice, cum este muzica lui Igor Stravinschi, — în acea primitivă istorie a soldatului bunăoară —, sau, în bună parte, fenomenul renaşterii muzicale italiene faţă de cultura bisericească şi populară a evului mediu. Noi nu cunoaştem pentru cultura românească desfăşurarea unei perioade de stil cum e barocul sau romantismul —; romantismul nostru, cu naturalismul şi impresionismul cari au părut că-l disolvă, n'a fost decât un ecou al aceluiaşi proces de desfăşurare şi lichidare din apus. De aceea cei cari mai vor să facă artă românească în acest sens — şi sunt mulţi din aceştia — se aşează pur şi simplu în afara unui destin rumânesc şi ca atare strădania lor nu prezintă interes. Ceeace justifică o revoluţie în arta românească este cultura tradiţională: arta bisericească şi populară. Este un merit al ortodoxiei de a ne fi pregătit şi păstrat anumite elemente cari pot fi, în viitor, altfel închegate. Cei cari fac procesul ortodoxismului nu ţin seamă de faptul că valoarea şi originalitatea unei culturi stă în vigoarea elementelor primare şi astfel se poate întâmpla ca o temă de simfonie să fie mai puţin interesantă decât o colindă sau un tropar. Dovada vigorii acestor elemente stă şi în greutatea de a le folosi. De aproape un veac ne frământăm pentru ideea muzicii rumâneşti. Mulţi din cei cari au încercat să scrie rumâneşte au cunoscut bine legile compoziţiei muzicale apusene, au fost ei înşişi compozitori — cum este azi Enescu —, totuşi punându-şi problema artei rumâneşti n'au reuşit să facă mare lucru. Şi nu din cauza lipsei de talent, cât mai mult dintr'o neputinţă a lor de a ajunge la elementar; fapt ce se cere încadrat într'o revoluţie spirituală. Preocupările de până acum ale compozitorilor români s'au oprit mai ales asupra cântecului popular, iar muzica bisericească pe care au încercat să o scrie nu este bisericească, ci o nefericită inspiraţie de aiurea. Muzica bisericii noastre, aşa cum s'a păstrat ea de-alungul veacurilor, ascunde în ethosul ei un nou principiu de realizare lineară, pe care puţini l-au intuit. D. Kiriac a deschis drum, în această direcţie cu «Îngerul a strigat» şi cu o liturghie netipărită până în prezent. A aplicat însă mai mult regulele unui contrapunct învăţat la Paris, împăcându-l cu melodia psalticheii în limita posibilităţilor. N'a fost un creator, un revoluţionar, care să calce regula pentru a scoate şi păstra numai principiul structurii lineare; ceeace realizează pe tărâmul muzicii bisericeşti Paul Constantinescu. Pentru înţelegerea muzicii noastre bisericeşti avem la îndemână ştiinţa muzicii bizantine şi avem reprezentanţi şi la noi. Dar nu acesta este drumul spre înţelegerea ei cât mai ales o altă perspectivă pe care trebue să o căutăm pentru a intui fenomenul. Este interesant că cei cari aduc aci piedici sunt osârduitorii bisericei. In Bucovina, de pildă, nu există nici până azi o carte de muzică bisericească, care să fie la îndemână oricui. Cele existente cuprind grave abateri nu numai dela stilul muzicii strămoşeşti, dar conţin erori de teorie elementară. Consecinţa este haosul ce domneşte pe acest tărâm de cultură. Se ridică apoi oameni cu duh de schimbare şi înnoire şi cer eliminarea orientalismului cum numesc ei cântul melismatic. Lipsa de cultură a orânduitorilor bisericei nu opune nici o rezistenţă, nu organizează nici o reacţiune. Nu ştim dacă noul mitropolit al Bucovinei, I. P. S Visarion, are de gând să aducă o schimbare în bine. Intuiţia vremurilor noastre noui cere în artă o mare disciplină şi îndelungată pregătire. Trăim o criză a ortodoxiei pe planul artei bisericeşti, în pictura icoanelor, în arhitectura bisericelor, în stilul muzicii. Dar a trecut vremea speculaţiilor sterile ale profesorilor tobă de carte şi goi la suflet. Turnul de fildeş trebue să se sfarme cum s'a sfărâmat, prin mijloc, catapeteasma templului. Intoarcerea la credinţă înseamnă să lăsăm să curgă din nou în noi isvoarele creaţiunii lui Dumnezeu. Arta, arta bisericei ortodoxe, este chemată să se împlinească din prinosul de dar al omului răsăritean, ca lumina ei să fie lumina răsăritului. Să înflorească turlele mânăstirilor, să apară în umbră de ziduri, zugăvite, trupurile smede de sfinţi, să treacă prin tămâie cintarea înoită a bisericei. Semnele renaşterii rumâneşti se apropie. Unde sunt papii ei?

LIVIU RUSU

Ştiinţă şi Credinţă

Veacul al XIX-lea înalţă spre cinstire icoana unui nou zeu: „Individul". Cu multe veacuri înainte el a fost admirat, de alţi oameni, dar nici odată atât de aureolar. Zeii societăţii medievale, au fost răsturnaţi în noroiu. Ne putem întreba astăzi, când ne ridicăm noi pentru a izbi în zeitatea individului, compunând în schimb soclurile zeilor de altă dată, ce ne îndreptăţeşte să credem că împărăţia Lui nu se va mai întoarce. Bine-ar fi ca'n aceste clipe de răsturnare să contăm pe substratul nostru creştino-dac, care admite un singur D-zeu, stăpân al cerului şi al pământului, fără a uita de substratul nostru latin, şi mai important, care nu concepe viaţa fără această armată de Sfinţi, Îngeri şi Arhangheli. Cei mai importanţi sunt oamenii ridicaţi la rang de zeitate fără a se confunda vreodată cu Dumnezeu-Unul. Individul veacului al XIX-lea a fost ridicat până la confundarea cu Dumnezeu. Arienii nu puteau cădea în această greşală — ei se simt datori să reacţioneze astăzi. O asemenea greşală trebuia concepută de o comunitate cu tendinţe exagerat de moniste. Ea e o emanaţie adaptată de poporul evreu. S'a ajuns astfel că în ecuaţia „Dumnezeu" — „Om" să se simplifice „Dumnezeu" lăsându-se singur „om", căruia i s'a lăsat o unică faţă pre nume „individ". În Dumnezeu, ca realitate, noi credem inspirativ prin revelaţie. În om putem crede prin constatare experimentală. Întâiu vorbim de documentare pur axiomatică, de „credinţă", aşa cum obişnuim a spune, a doua oară documentarea e logic-ştiinţifică. Admiţând simplificarea lui „Dumnezeu", simplificăm adevărurile revelate şi ne lipsim de credinţă. Veacul al XIX-lea, masonic, era gata să gonească dintre indivizi misticismul, credinţa religioasă şi toate cerinţele metafizice ale acestora. În locul acestora s'au pus noţiuni, ca autosugestie, hipnotism, etc., cari nu rezolvă în fond nimic şi cari aveau să fie verificate de ştiinţa veacurilor viitoare. O discuţie largă poate avea loc. Pentru moment ţinem să facem o simplă constatare concludentă. Nu oamenii de ştiinţă arieni, au susţinut lupta împotriva Dumnezeului creştinismului, aceştia au fost aproape totdeauna profund credincioşi. Nici ştiinţa ariană nu şi-a propus să distrugă credinţa, pentrucă nu în acest domeniu e obiectul ei. Lupta a purtat-o în întregime poporul evreu cu filialele sale înfipte în spiritualitatea veacului trecut. O primă dovadă o dă reacţiunea veacului XX. Astăzi când, conform prevederilor iudaice, ar fi trebuit să avem o ştiinţă ateizantă, anaţională, se constată toc-

Vânzătorul credinţei

Când l-am auzit vorbindu-vă de dragostea lui de neam, când l-am auzit îndemnându-vă să faceţi din biruinţa credinţelor voastre chemarea şi jertfa vieţii, dintr'odată m'a cuprins ruşinea. Ruşine pentru voi, pentru mine, pentru tot. Cum, tocmai el, sfruntatul rob al arginţilor fără miros şi fără ţară, s'a sumeţit să vă dea lozinci şi îndemnuri? Dece nu m'am ridicat să-i asvârl în obraz scârba şi obida ce mi le isca? Mi-am dat îndată sama că n'are cel puţin scuza imposturii calculate, şi că duplicitatea lui era nătângă şi oarbă. „... Au de patrie, virtute, nu vorbeşte liberalul?".. Vorbea, cu obraz înfierbântat şi cu scăpărare de ochi despre biruinţa credinţei româneşti, — şi era din gloata celor cari v'au oprit să clădiţi biserici; vă încuraja statornicia, — şi era din haita celor cari pentru dânsa v'au îngropat în temniţi. Camarazi, vă minunaţi? — Doar cunoaşteţi pe mişeii cari între vorbă şi faptă ridică vama cumpenelilor mănoase. Iţi cere să crezi în Domnul şi să păzeşti credinţa, să crezi în Neam şi să-i aperi fiinţa, să crezi în Ţară şi să-i întemeiezi dăinuirea, — iar când tu, de bună credinţă, prinzi să te dumireşti şi să pui în cale fapta, care în adevăr statorniceşte credinţa, neamul şi ţara, — tot el se repede turbat să te zugrume, înspăimântat că nu te joci şi tu de-a vorba, şi nu te-arăţi mişel ca dânsul. — Vrei să pricepem taina? Dă-mi mâna şi vină cu mine! Vom pătrunde în scorbura jilavă a unei inimi otrăvite, vom păşi pe muced, sub lumina palidă a putregaiului. Priveşte, aici foiesc jigăniile nesaţiului. Ascultă răgăitul lor: înţelesul vieţii este bălăcirea în huzur şi desfătări; hai să vânăm în goană îmbuibări, să vindem pe bani peşin miezul cinstei şi al credinţei, să purtăm găoacea lor găunoasă în văzul proştilor, cari se mândresc cu miezul, pe când noi cei deştepţi păstrăm înlăuntru argintul vânzării. In lumea asta răsplata încoronează pe mânuitorul aurului şi pe faurul desfătărilor. „Banca şi technica sunt fundamentele civilizaţiei moderne". Supune-te, şi nu-ţi fă alţi idoli în afară de ele, căci numai proştilor le pasă de Dumnezeul cel adevărat. Vorbeşte-le despre credinţa lor, dar închină-te zeilor tăi răsplătitori. Iar dacă prostimea s'ar încumeta să-şi întoarcă credinţa în faptă, schingiueşte-o, sau ademeneşte-i capii! — Intretimp, din mocirla lăuntrului izvorăsc zornăitoare vorbele luării în deşert. Mişelul se îmbată pe sine, şi ar vrea să rămâi tu ameţit. Prin cuvintele ţipătoare străbate desnădejdea neputinţei. Nu te credem! Nici tu nu te crezi! Scaldă-te în preţul vânzării de neam creştin, nu te-ar mai răbda pământul străbun pe care calci! Tae-ţi limba mincinoasă, şi în loc să vorbeşti, ascultă: Mai ţii minte opinca rustică a copilăriei, sub un văzduh curat, din care Domnul privea blând, de aproape, jocurile tale isteţe? Iţi aminteşti biserica pitită, cu sfinţii smezi zugrăviţi în umbra viorie? Iţi mai sună în cuta sufletului graiul bătrânesc, în care se îmbina duh din pământ şi din cer? — Unde erai, şi unde ai ajuns, nemernice vânzător!

Să nu-mi vorbeşti de Neam şi de Credinţă, rămase ţie cuvinte pricepute minţii, dar lipsite de răsunet şi trăire adâncită. Cine le trăeşte, le vrea în faptă, şi atunci va îndrepta orânduirea ţării după firea lor, nu le va înăbuşi sub oboroc străin, cum o face ticăloşia ta răsplătită de ban păgân. Zici, numai să nu faci. Indrugi, cu prefăcuta nostalgie a faptei neputute, dar râvnitor să ne scurgi şi nouă puterile spre vorbe gâlgâitoare şi spre robia poftelor, cărora te închini tu, sclav plătit al Iudei. A, flecar de lucruri sfinte nouă, perfid scornitor de înflăcărări fără mâne, ştiai că focul de pae al spuselor nu poate să dureze rugile de faptă ale credinţei neclintite, dar nădăjduiai să te privim încrezători şi să deschidem spre tine suflete primitoare! Ai auzit de filosoful păgânit, Voltaire, care clădea poporului biserici pentru un Dumnezeu în care el nu credea? Şi tu eşti fariseul dublei morale, şi nu vezi că te'nşeli pe tine când crezi că ne amăgeşti pe noi. Nepotrivirea între stare şi părere e începutul prăbuşirilor. Tu mai vorbeşti de faptă vitejească, iar necredinţa de mult te-a stârpit de putinţa ei. Năzuinţa lâncedă, pe care o vădeşti, e sau mărturie mincinoasă, sau floarea becisnică a ruşinării de sine. Vorbei româneşti trebue să-i stea la temelie lamura simţirii şi isprava aevea. Despre credinţă, izvor al faptei, cutezi să ne spui tu, care nu te bizui decât pe trup, pe minte deşartă şi pe amestecul de neamuri? Tu, care niciodată nu te-ai înfiorat cugetând Moartea, care nu te-ai cutremurat vreodată cercetând pricinile Răului, care nicicând nu te-ai tulburat de libertatea alegerii între virtute şi păcat! Ce conştiinţă zvâcneşte în tine, rob al lucrului pipăit, ca să te încumeţi a ne da învăţături? Ce ştii tu despre smerenie, jertfă şi vitejie, ca să vorbeşti de credinţa în Lege, în Neam, în Ţară? Vrei să spoieşti cu ele smârcul tău? Când vremurile te depăşesc, mai tragi nădejde să le ţii în loc sau să le ajungi întrecându ţi şi tu josnicia? In lături! Numai pe noi ne doare să ne rostim credinţa, numai pe noi să îngenunchiem înaintea Neamului şi a Ţării, ca să le orânduim în faptă sub semnul nestrămutat al Crucii, spre dăinuirea lor în eternitate. Amin.

BARBU SLUŞANSCHI

---

mai contrariul. Se vorbeşte tot mai insistent de „ştiinţa ariană". Se face o delimitare de domenii, necesară oricărei munci armonice, disciplinate. Ştiinţa nu are posibilitatea să dovedească neexistenţa lui Dumnezeu. Ea nu o va face niciodată. Lucrul acesta îl ştiu toţi adevăraţii oameni de ştiinţă. Nu-l pot înţelege numai cei prostiţi de umanitarismul iudaic. Trecând însă pe celalt plan constatăm că într'o vreme de creaţie şi afirmare constructivă, a nu crede într'un principiu superior ţie, etern, pe care să-l interpretezi ca punct de reper, conform cu axa ta rasială, e o mare slăbiciune. Fără Dumnezeu, numai la două concluzii poţi duce: trădare sau parazitism. Niciodată, creaţie. Oamenii de ştiinţă de astăzi, eşind din laboratoare în comunitatea în care trăesc, încep a-şi da seama că munca lor trebue să fie un mare imn închinat neamului şi prin aceasta lui Dumnezeu.

GEORGE MACRIN

. . . . Când începe o treabă, românul îşi face mai întâi o cruce. De ce? Ca să cheme în ajutor pe Dumnezeu? Nu tocmai. Ci ca să pună acţiunea lui sub egida lumii celeilalte, de la care totul purcede; ca să deschidă înspre realităţile lui concrete poarta prin care să pătrundă Puterile şi Stăpâniile, ca să restabilească unitatea originară dintre Dumnezeu şi creaţiune. Crucea aceea simplă, înfricată şi umilă este — cine s'ar fi gândit? — mărturisirea şi închinarea cotidiană a Paştelor.

Căci Paştele asta sunt: marea dramă prin care, după hotărîrea lui Dumnezeu, s'au aruncat iarăş punţi de legătură între creaţiune şi Stăpânul ei. Restabilindu-se — ca posibilitate numai, e adevărat, ca posibilitate la îndemâna celor cari înţeleg şi vor — starea de la început, când omul trăia cumpănit şi împăcat cu el însuşi în Dumnezeu.

NAE IONESCU

Dialectica Naţionalismului de N. Roşu

Oricât de paradoxal ar fi pentru oamenii practici de toate ramurile profesionale, viaţa socială are adânci rădăcini în anumite idei şi concepţii. Reflexul spiritual acţionează ca o putere dominatoare asupra lumii noastre de comportament social şi de existenţă materială. Luptele ce se dau pe planul practic, concret, sunt reflexe ale marilor încăerări spirituale. Lumea gândirii îşi cunoaşte istoria războaielor, prin care triumfă sau apun gânditori şi concepţii. Secolul XX este adânc răscolit printr'o conflagraţie, în care gândirea inaugurată cu filosoful Descartes pierde tot mai mult terenul, pentru a face loc unei filosofii nouă. Sub acest semn al vremii trebue privită cartea d-lui Nicolae Roşu. Faţă de „filosofia individualistă" a secolelor trecute cu dialecticile ei interne — hegeliană, marxistă — se ridică „filosofia naţionalistă" cu o dialectică proprie. Deosebirea, pe care o trasează autorul între dialecticile celor două filosofii este, după mine, în domeniul teoriei pure, un aport deosebit de important al acestei cărţi. Pe când în dialectica hegeliană, între realitate şi idee se deschide o prăpastie, prin care ideea se depărtează de realitate, dialectica naţionalistă se bazează pe o fuziune între realitate şi idee. Toate filosofiile raţionaliste poartă în ele germenele distrugerii proprii, întrucât nici una nu poate arăta — de la Platon încoace, — participarea ideei, a prototipului, la obiectul real, concret. Prin „Dialectica naţionalismului" se inaugurează încercarea de-a oferi o sinteză între realitate (teză) şi idee (antiteză), în aşa mod, încât, ambele să se recunoască în aceasta. Sinteza dialecticei naţionaliste este „sinergetică-dinamică". Nu avem o simplă speculaţie raţionalistă în faţa noastră, ci dimpotrivă, stăm în faţa unei adevărate descoperiri. Intr'adevăr, acea apropiere între idee şi realitate nu putea fi aflată decât în planul naţiunii, ca o realitate productivă de valori obiective, ceea ce individul nu este decât ca exponent al naţiunii. Dialectica marxistă, de altă parte, depăşind realitatea în sinteza ei, ajungea la un punct mort, după care nu mai putea fi dată posibilitatea de creaţii nouă, progresive. Odată înfăptuit „statul ideal", omenirea şi-ar fi atins ţelurile materiale şi morale ultime. Pe câtă vreme sinteza dialecticei naţionaliste este infinită, mereu productivă. Intre realitate şi idee se produce o continuă osmoză creatoare. Cred că autorul trebuia să continue pe acest plan, mai ales că poziţiunea ni se pare inedită şi originală. Neinsistând în continuarea expunerii asupra acestei poziţiuni, critica faţă de marile filosofii raţionaliste devine exterioară şi se dispersează în amănunte. (Cap. I). Trebue subliniată atenţia ce se acordă neotomismului. Aceasta mai ales pentru noua spiritualitate românească. Neotomismul, în afară de scrierile d-lui prof. T. Brăileanu, nu este îndeajuns de cunoscut la noi. In partea a doua autorul analizează, în faţa realităţii româneşti, ideologia „demo-liberală", instaurată în 1848. D-nul Nicolae Roşu stabileşte în mod foarte perspicace paralela între „oamenii noştri politici" şi adevăraţii creatori de cultură românească. Este un merit al acestei cărţi de-a fi evidenţiat că tot ce are mai viguros gândirea românească nu emană direct din ideologia paşoptistă. Dimpotrivă, toţi gânditorii noştri mari au o poziţiune, dacă nu chiar adversă faţă de aceasta, întotdeauna una distantă. Parte din ei nu s'au integrat deplin acestei ideologii, parte au luptat împotriva spiritului nou, importat. Astfel Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu şi mai ales Eminescu. De la acesta din urmă curentul naţionalist se diversifică pe mai multe direcţii: antisemitism — V. Conta şi A. C. Cuza; istoricism — A. D. Xenopol şi N. Iorga; antidemocratism — Aurel C. Popovici; autohtonia rasei — Vasile Pârvan; criticism anti-liberal — I. L. Caragiale. Intre realitatea românească, aşa cum este ea astăzi, şi ideile despre aceasta, în felul, în care sunt reprezentate prin purtătorii adevăratei noastre culturi, autorul vede o sinteză productivă, din care va rezulta cultura, statul şi naţiunea românească viitoare. Pasul hotărîtor pentru această sinteză îl va face revoluţia de dreapta. Cartea d-lui Roşu are o bogată informaţie, e sugestivă, entuziastă, uneori însă prea dură în expresii şi atacuri. D-nul N. Roşu se defineşte ca un intelectual realist, luptător. Faţă de ideologia naţionalistă teologală a unor remarcabili gânditori de dreapta, realismul d-lui Roşu este nou, profesând un naţionalism pur, romanic. Aceasta însă nu trebue interpretat ca o poziţiune antiortodoxă. In lupta ce se dă pe planul ideilor României spirituale, „Dialectica Naţionalismului" este o contribuţie peste care nu se va putea trece. Există, în această lucrare, un spirit combativ, germinator de noui perspective istorice şi culturale, care ne indică în Nicolae Roşu un analist viril, dotat cu admirabile puteri de creaţie.

L. ŢARĂ

CRONICI

IN LUMINA CRUCII

■ *Să ne gândim la Dumnezeu, să ne gândim la înălţarea ţării noastre prin muncă şi jertfă*, a spus omul nou. Atunci, dece s'au umplut de mânie fariseii şi saducheii? Oare e o vină să te gândeşti la Dumnezeu, la muncă şi la jertfă? Se pare că vremurile sunt umbrite de coarnele satanei. Căci, de altfel, cum poţi prigoni un om, care vrea ceeace Insuşi Cel-De-Peste-Veacuri a vrut-o? ■ Ingrozitoare e lupta împotriva Crucii. Tot ce negurile ascundeau mai adânc în mlaştini putrede, în gunoaiele robilor, în bahnele desmăţului şi-ale perfidiei, a început să răsară, ca să sfâşie cu ghiare de hienă sufletul rumânesc. Dar credinţa e una, peste începuturi şi sfârşituri, şi nici măcar satana, cu miile lui de nume, nu va putea răsturna Crucea, care-a veghiat peste Ştefan-cel-Mare, peste Mihai Viteazul şi peste Avram Iancu — şi care luminează acuma fruntea Omului Nou.

■ O presă ticăloasă, scrisă cu mătrăgună spurcă zilnic biserica vie a neamului nostru. In timp ce binecuvântatul vlădică Vartolomeiu, cel cu sabia sfântului arhanghel în episcopala dreaptă, e ocărît de netrebnici şi vânzători, „Adeverul" aruncă toată murdăria urduroasă a inimilor viermănoase în sfântul potir al credinţei rumâneşti. Unde a fost biserică, unde a stat altarul jertfei mântuitoare, tronează în prezent canalia cu mii de limbi otrăvite a unei prese, pe care, totuşi, dreptatea neamului rumânesc o va spulbera odată în negurile, din cari a încolţit ura trădătorilor şi-a oamenilor de 'nchiriat cu ora. ■ Ce poate da o mai potrivită dovadă de otrăvire a sufletului, ca a nenorocitului fiu de preot Tudor Teodorescu-Branişte? Tatăl acestui matador al pistruilor lui Pauker, Pauker libidinosul!, a fost un cinstit slujitor al altarului, a fost om, care a simţit cutremurarea întregii sale firi înaintea sfintei mese. Feciorul a ajuns vânzător al bisericii şi dă cu bâta ticăloşiei sale în icoanele, la cari se'nchina tatăl. Dar mă tem că, într'o zi, sabia arhanghelului Mihail va prinde fiinţă din iconostas şi-l va lovi unde trebuie pe bestialul ciomăgaş intelectual dela „Cuvântul liber" de'nchiriat.

■ M'am cutremurat! Doamne, ia depe umerii poporului Tău această ruşine! Iată: un profesor de teologie, însă o canalie, un şacal libidinos, o bestie

cu nume de om (P. Constantinescu-Iaşi), făcut (de cine?) dascăl universitar, a fost condamnat, pentru agitaţii comuniste, alături de ruhlele Diner, Rabinowicz şi Fenerstein. Cum? Un om, care vorbeşte în numele unei facultăţi de teologie, în numele credinţei creştine, a celei unice, şi-a liorpăit buzele de femee pe labele brutei comuniste? Ce vor spune studenţii în teologie, — o! nu numai studenţii, ci noi toţi? Şi când mă gândesc că flăcăii cu nume interzis, dar care se poate transcrie cu *stejarii ţării rumâneşti*, nu sunt lăsaţi să ridice biserici! Să nu vă minunaţi de nimic, oameni buni! Ziua dreptăţii nu poate întârzia. *Până atunci, legionarii îşi vor înălţa în suflet bisericile credinţei lor, bisericile neamului lor, — bisericile mântuirii lor, deci.* IAR ÎN SUFLET NU POT INTRA NICI JANDARMII, NICI ALTE OPRELIŞTI, CĂCI SUFLETUL E AL LUI DUMNEZEU ŞI-AL CĂPITANULUI!

MIRCEA STREINUL

LITERARE

■ Prea am desvăluit turpitudinile şi mişeliile scriitorilor evrei din Bucureşti sau ale barzilor m'ciucieni (adică din ţara M'ciuciei), ca ei, la rândul lor, să nu mă acopere cu cele mai josnice înjurături. Mâna francmasonă începe să-şi arate ghiarele prin mănuşa fină de nu ştiu ce piele (eu nu mă pricep la mănuşi, decât când plesnesc pe cineva în faţă cu ele!). Numai că e o mică diferenţă între atacurile mele şi între lăturile lor de femei gureşe — femei, cari (totuşi!) au trecere foarte mare la alte femei. Eu servesc conştiinţa literară a unei ţări întregi, iar ei interesele periferice şi epidermice ale unei clase priviligiate, la care emoţia începe dela buric în jos. Oricât s'ar screme liervele, hadenele sorocate, maciornicii şi pollucşii jidoviţi, — eu îmi văd de lucru, iar ei să-şi vadă de cravatele Mu The The S'iop, 4521, 13th Ave. Brooklyn, ca să se spânzure de ele cu un ceas mai devreme. Aşa.

■ Astfel, să spunem că e foarte bine ce face Societatea pentru cultură din Cernăuţi. Indrumând administraţia complicată a unei instituţii atât de dificile, preşedintele ei — un om, pe care nu lauda, ci bucuria noastră îl va menţiona — nu neglijează şi rosturile culturale. După tipărirea cărţii lui Leon Ţopa, fapt de importanţă necontestată pentru sociologia românească, am văzut un şir de conferinţe admirabile (cu toate că, printre ele, una destul de improvizată), cari trebuie integrate la locul cuvenit în ritmul cultural al oraşului nostru.

MIRCEA STREINUL

MUZICALE

■ Aşteptam în preajma Paştelui o serie de concerte religioase. Au lipsit însă dela această datorie a lor toate societăţile corale româneşti. Din partea autorităţilor bisericeşti nu s'a luat nici o măsură. Este o lipsă de interes pe care ţinem să o remarcăm. ■ Societatea filarmonică a ţinut, totuşi, să organizeze un astfel de concert de muzică corală catolică, care a fost aproape trecut cu vederea. A dirijat din Astorga şi Bach d. O. Hrimaly. Dintre solişti remarcăm pe d. profesor Spulber, care dispune de o voce destul de frumoasă ■ D. Sava Arbore şi-a serbat 20 de ani de activitate, cu care ocazie s'au ţinut câteva discursuri şi s'a dat un concert de muzică simfonică, unde au dirijat d-nii George Pavel, Locotenent Prisecaru, Petrovici-Zorello şi însuşi sărbătoritul. Am fi preferat însă un frumos concert coral, cum ştie d. Sava Arbore să organizeze cu elevii săi. Ar fi fost într'adevăr o sărbătorire românească şi înălţătoare. Concertul simfonic, după umila noastră părere, a intunecat oarecum evidenţierea tărâmului de activitaie al d-lui Sava Arbore. ■ Institutul de cultură italiană a organizat un frumos concert cu virtuosul Enrico Campaiola. Nu vom putea niciodată scrie prea mult de această înaltă înţelegere a statului italian de a duce o luptă dârză pentru hegemonia italiană a muzicii. Remarcăm la virtuosul Campaiola o technică matură şi o muzicalitate plină de temperament. Din program ne-a plăcut concertul de Zandonai şi sonata IX-a de Beethoven. D. Hrimaly s'a dovedit a fi un muzicant pe care putem să-l aşezăm cu mândrie alături de astfel de oaspeţi şi deci nu mai puţin un virtuoso ■ Societatea filarmonică duce o propagandă împotriva conservatorului. Noi am recunoscut totdeauna meritele acestei societăţi şi le-am însemnat aci. Nu admitem însă un anumit spirit de internaţionalism ce se desfăşoară sub ochii noştri. Să se ştie însă că toţi profesorii dela conservator au aprobarea ministerului instrucţiunii, pe când, după câte ştim, nici un profesor dela Filarmonică n'a putut îndeplini condiţiunile. Statul va trebui să intervină în virtutea nouilor legi ca să facă puţină curăţenie şi aci, înainte de a interveni opinia publică. ■ Corul centrului legionar din Cernăuţi a ajuns, fără îndoială, primul cor din Bucovina prin disciplina ce o pune în studierea pieselor alese. Amintim pe d. Napoleon Scalat, pentru strădania cu care a pregătit concertul la Rădăuţi. ■ Am auzit de succesul pe care l-a obţinut la Praga conferinţa profesorului nostru G. Breazul. Ocuparea lui cu problema educaţiei muzicale rumâneşti nu poate fi trecută cu vederea nici în ţară şi nici în străinătate.

LIVIU RUSU

ŞCOLARE

■ Mare greutate se pune tânărului luptător naţionalist în şcolile secundare. Acolo, ideia naţională şi creştină e privită pieziş, cu repulsie, şi e interpretată drept exces de zel al tinereţii, lipsă de seriozitate, sau un vecinic pericol. Ideile, uniforma şi insignele frontului naţional sunt strict interzise elevilor de liceu. Desigur, dacă la cursuri ele nu pot avea vre-un sens, în timpul liber, libertate lăuntrică sau materială, adică acolo unde nimeni nu are voe să se amestece, cămeşile verzi sunt un semn de distincţie, ritual camaraderesc, manifestare exterioară a cultului ideologic. Afirmarea făţişe a unor concepţii sănătoase supără pe cei ce nu le au. Pentru tineret, se crede, această afirmare este un grav abuz; el nu va fi iertat niciodată. După cum crucea este simbolul suferinţei lui Isus Hristos, alsuferinţei lui omeneşti, piatra mântuirii spre credinţă, regenerare făcută în jertfă de sânge curat, nevinovat, svastica, verdele deşteptării conştiinţei adormite, speranţa în biruinţa dreptei, exprimă culoarea credinţei noastre. Atracţia intelectuală, sinceritatea ideii naţionale, trebue privite nu ca un egoism strâmt de rasă, ci ca o pasiune de adevăr obiectiv extra-uman. Isus Hristos a lovit în templu pe cei ce transformaseră un lăcaş de evlavie şi rugăciune în dugheană sau tarabă; noi nu vom ierta pe cei ce negociază şi interzic în şcoala românească doctrina de afirmare a elementului românesc. Prin greutăţi nenumărate se cuceresc poziţiile înalte. Noi ne formăm la şcoala credinţei şi desvoltăm odată cu noi un crez; de aceea nu putem ierta decât după ce am doborît tot ce ne stă în cale. Naţionalismul (să-i zicem aşa...) domnilor persecutaţi de manii sau concepţii anti-logice, naţionalism hodorogit, tocit în interese strict personale, coincide mai mult cu un punct onorific al programului educativ-şcolar. Memoria Voevozilor ce se odihnesc lângă zid de vechi mănăstiri, hărăziţi a nu avea moarte, gloria strămoşilor, cari au fost stăpâni nu numai la ei în ţară..., e privită de stăpânii noştri ca un fapt istoric strict nu naţional. Reînprospătarea tinerei generaţii, disciplinată în gânduri bune, alese, preocupată de valorile estetice şi morale adevărate, partizană în marea ei majoritate a drumului drept, neted, legiunea naţionalismului patriotic este un semn îmbucurător, svonul elevatei victorii finale. Şi, să se ştie, oricâte greutăţi i se vor pune în cale tineretului, el le va birui.

M. RADU

INSEMNARI

■ Impodobirea oraşului cu un monument plastic este un eveniment artistic şi edilitar destul de important, ca să ne ocupăm de el aici. Impreiurările ne silesc să întrebuinţăm în judecată criteriul etic, nu cel estetic. Anume, un ziar din Capitală anunţa dăunăzi că urbea Cernăuţilor va fi în curând fericită cu un bust al lui I. I. C. Brătianu. Promotorul acestei isprăvi este ministrul muncii, care va aşeza bustul în grădina Arboroasa, spre a da un pendant chipului lui Eminescu. Sculptorul este un diletant brăilean, azi deputat, eri ministru liberal, căruia şi alte „organizaţii locale" i-au comandat busturi similare. Inaugurarea s'ar face de Duminica Tomei „odată cu congresul partidului naţional-liberal". Este deci vorba de o demonstraţie politică în familie, nu de un sincer şi neprihănit gând de pomenire. Când ne gândim că Ion Grămadă, Lascar Luţa şi ceilalţi eroi bucovineni nu sunt nemuriţi nicăieri în piatră sau bronz, că pe Iancu Flondor şi pe George Popovici nu-i pomeneşte nici o stelă — ne miră ambiţia şi indiscreţia de a stingheri simbolica izolare a lui Eminescu, cu un tovarăş aşa de nepotrivit. Unicul Aron Pumnul ar putea împărţi cu discipolul lui aceeaşi grădină, la aceasta se puteau gândi ispravnicii locali, acuma, în anul aniversării autorului Lepturariilor... ■ Ştie Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Visarion, că în târgul său de reşedinţă sunt şcoli cu elevi exclusiv mosaici, prin gura cărora se profanează în fiecare zi rugăciunea Domnului nostru Isus Hristos „Tatăl Nostru"? Aşa au dispus pe vremuri campionii înfrăţirii popoarelor din administraţia oficială. Voiau oare să ademenească în comunitatea noastră pe surpătorii credinţei şi pe ucigaşii lui Hristos? Protestăm, pentrucă încurajarea din oficiu a cameleonismului judaic, prin confuzia nelegiuită între credinţe vrăjmaşe — sacrilej strigător la cer! — să înceteze! ■ Nesăbuirea oficială, vădită iarna asta prin schingiuirea legionarilor săteni de către jandarmii din Cuciurul-Mare, a primit Duminică, la 22 Martie, un nou răspuns. Legionarii cuciureni, punând mână dela mână, au ctitorit bisericii lor un clopot închinat Arhanghelului Mihail, şi o icoană a Arhanghelului, veghetor cu sabia asupra legii creştineşti şi ocrotitor al luptătorilor credinţei. Centrul studenţesc legionar şi garda legionarilor meseriaşi şi muncitori din Cernăuţi, au purces în marş întins la creştineasca sfinţire, fiind primiţi cu sufletul şi braţul înălţat de către mândrii legionari cuciureni, a căror bucurie era încoronată de suferinţă şi de faptă creştinească. Ruga se înălţa curată spre cerul limpede, din care binecuvântarea luminoasă cobora asupra cugetelor devălmăşite. Fiecare a simţit în inimă fiorul ei, când clopotul Arhanghelului a învăluit în sunet curat imnul legionarilor căzuţi. Din cuvinte, am aies îndemnul spre suferinţa biruitoare şi chemarea spre jertfă pentru fapta cea mare. Iarăşi s'a vădit că biruinţa legionară înseamnă izbăvirea pământului şi a credinţei strămoşeşti. La Cuciurul-Mare sufletul cel nou, chezaş al biruinţii, s'a arătat vânjos. ■ Iată ce neosebeşte pe noi, aceştia dela revistele cu verde pe frontispiciu, de unii aşa-zişi scriitori naţionalişti: sinceritatea. Nu 'nţelegem să fim mâncători de jidani în scris şi amici personali cu ei — ceeace, din nefericire, e cazul câtorva scriitori mai mult sau mai puţin bucureşteni. ■ Mircea Eliade, nu ştiu a câta oară te întreb: cât mai vrei să rămâi în aceeaşi cloacă fetidă cu Aderca şi Sebastian? Cât, Mircea Eliade, tu, care ne duşmăneşti atât de mult cu fapta, dacă nu şi cu gândul? Tu şi Cioran, nu vedeţi plaiurile unei Romaniei noui, care se'mplineşte pe adevărata ei măsură. Haide, Mircea Eliade! La-o-parte orgoliul. Lasă-l baltazarilor şi monzilor, pentru cari, în fond, continui să fii un simplu „goi". ■ Cititorii noştri au observat că nu mai facem caz de Pompiliu Constantinescu, M. Sevastos, Ion Călugăru şi alţi moriţi ai literaturii capşiste. Lămurim că nu ne mai putem ocupa de ruine. In urma campaniei noastre personale, susţinută în revistele „Orion", „Argonaut", „Crai-Nou", „13", „Plai" etc., şi a celei colective dela această publicaţie, lumea a început să-i cam evite pe lovineşti şi pe froimi. E unul din succesele noastre şi ne bucurăm. ■ Un tânăr învăţător, d. Ion Marţolea, a tipărit o plachetă asupra „Cosminului cultural". Se pare, însă, că d. Ion Marţolea a fost tendenţios informat. Cum nu vreau să provoc o polemică, îmi voiu permite să-i comunic printr'o scrisoare rezervele de fond, pe cari trebuie să i le fac. Nu de alta, dar a scrie o carte de „istorie" reclamă multă — foarte multă atenţie, — şi d. Morţolea n'a fost excesiv de atent. Sunt unele stridenţe, cari pot fi justificate numai de juvenilitatea confratelui nostru mai tânăr. Trecând peste toate astea, voiu spune, totuşi, că d. Ion Marţolea merită să devină cel puţin inspector şcolar pentru entusiasmul acordat travaliului cultural. Il invităm şi pela ICONAR. ■ In colecţia revistei noastre va apare o culegere din poemele regretatului Mihai Horodnic. Volumul va fi îngrijit de camaradul Vasile I. Posteucă. Vor mai apare antologii din poezia drepţilor Ion Roşca şi George Stratoiu. ■ Teribil de amuzantă a devenit „Viaţa Românească". Să-i fie de bine. ■ Vom prezenta, în numerele viitoare, cărţile: „Huliganii" de Mircea Eliade, „Curcubeu peste ţară" de Teofil Lianu, „Tulburarea apelor" de Lucian Blaga şi studiile părintelui C. R. Crişan, publicate în revista „Orientări". ■ Canalia Petre Bellu spune în recentul său roman, publicat la corupătorul Marton Hertz: „Am luat din Biblie numai frumosul, restul l-am eliminat din obiceiurile mele". Bine, măi dobitocule, dar crezi tu că există în Biblie ceva urât? Că Biblia este şi altceva decât numai Adevăr, deci şi Frumos? Incă nu s'a găsit nimeni, care să te scuipe între ochii de bou cuşer? De te-aş întâlni pela Cernăuţi, „tovarăşe"! ■ Nu mă lasă inima să nu spun dinnou câteva cuvinte frumoase despre activitatea vrednicilor ingineri Gogan şi Schally la c. f. r.-ul din Cernăuţi. Oamenii aceştia îşi pun tot sufletul în educarea viitoarelor generaţii de pioneri ai c. f. r.-lui învadat până mai dăunăzi de harhării dela „Vorwaerts". Inginerii Gogan şi Schally, deloc „aristocraţi", deloc spilcuiţi, deloc snobi, îşi jertfesc întreaga putere de muncă spre binele obştesc. Le dăm câte o decoraţie, la amândoi, şi încă de clasa 'ntâia! ■ „Czernowitzer Deutsche Tagespost", exponentul vredniciei germane în Bucovina (câţi nemţi am cunoscut, toţi erau oneşti şi harnici ca, depildă, Dr. A. Schmidt şi Al. Parzer), rămâne un model de ziar într'adevăr occidental. Nu veţi găsi niciodată, în „Cz. D. T.", vre-o mojicie democrată sau un neadevăr. Ce să-l mai pretindem? Ii dorim să aibă şi el trei ediţii pe zi., chiar cu riscul ca nenorocitele ei consore de limbă, dar nu şi de religie, din Cernăuţi, să crape de ciudă. ■ Se ştie cu câtă dragoste am scris întotdeauna despre „Pagini literare" dela Turda, care ridică un frumos stindard pe plaiurile ardelene. Un lucru însă ne stânjeneşte: ce caută sevastosianul prost Romulus Demetrescu între M. Beniuc, Teodor Murăşanu şi Zevedeiu Barbu? In No. 3—4, depildă, Demetrescul se'ntrece cu lauda la adresa unor nulităţi francmasonice ca Păstorel Teodoreanu şi M. Sadoveanu, foşti scriitori români. Mi se pare că R. D. l-a lăudat, cândva, până şi pe monumentalul clown din fruntea pistruietă a „Adevărului literar şi artistic". ■ Constantin-Stelian e cel ce alcătuieşte revista „Convorbiri literare" a d-lui prof. Al. Tzigara-Samurcaş. Ultimul număr e admirabil. ■ Despre „Gând Românesc" al lui Ion Chinezu dela Cluj, în curând. ■ „Blajul", „Prometeu" şi celelalte, vor fi discutate şi ele. ■ Am primit, dela d. Petru Stati, volumul „Icoana de lumină". E o carte gingaşă, clasicizantă, care trebuie citită. ■ Se ridică, în Bucovina, noui talente. Unul, e Lazăr Cosma, fratele lui George Drumur. Apoi, un plin de prospeţiune N. Năieru, pe care-l vom publica în numărul viitor cu un poem surprinzător de graţios, Oprişan-Onceşteanu, Frunză, M. Radu şi M. Verbovschi (în muzică). Păcat de George Chiopina, care-a 'nceput să facă un anumit fel de politică. ■ Nu voiu înceta să spun, în Bucovina, scrieţi. Pentrucă suntem la început. Par'că din cei vre-o 700 de poeţi şi prozatori bucovineni de acu doi ani câţi s'au ales? Cam 6—7. Aşa că, din alţi 700—800, se vor mai alege 2—4.

REDACŢIONALE

■ Cărţile, revistele şi manuscrisele se vor trimite pe adresa camaradului prof. Liviu Rusu, în Cernăuţi, str. Eminescu, 15. ■ Secretariatul de redacţie al revistei noastre e făcut de camaradul Mircea Streinul. ■ Nu recenzăm decât cărţile şi revistele primite în triplu exemplar la redacţie. ■ Pentru primele trei note dela „Insemnări" răspunde: Barbu Sluşanschi; pentru toate celelalte: Mircea Streinul. ■ Colecţia ICONAR are în pregătire: un volum de Radu Gyr; „Solstiţii", poeme de George Drumur; „Lângă somnul arborilor", „Curcubeu peste ţară" şi „Cartea cu poeme" de Teofil Lianu. ■ Numărul viitor al revistei noastre va fi închinat muzicii româneşti şi va cuprinde două pagini de poezie. ■ ICONAR apare odată pe lună; abonamentul anual e de Lei 60. No. 8, 15 Aprilie 1936.

Tipografia „Mitropolitul Silvestru"
Cernăuţi, Piaţa Unirii No. 3 (Palatul Naţional)